

”Problembarn kommer aldrig att bli omoderna”

En intervjustudie om lärares kunskap kring barn i behov av stöd

---

“Problem children will never be outdated”

An interview study of teachers' knowledge about children with special needs

---

Edith Gustafsson

Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap

Ämne/Utbildningsprogram: Lärarprogrammet

Nivå/Högskolepoäng: 15hp

Handledarens namn: Getahun Yacob Abraham

Examinators namn: Ann-Britt Enochsson

Datum: 2013-02-12

ABSTRACT

This study is about special needs education in a developing country. Part of this study was conducted in Kenya, where I was studying, and working at a school in the town of Nakuru. I gathered information about the school, and conducted interviews with teachers. The purpose of the study was to see how people in Kenya respond to students in need of educational assistance, and how the general perception of children in need of this support has been, and is today in the country.

After I read and analysed the relevant literature, I interviewed four practicing teachers who taught in different grades. I undertook interviews with two teachers from one school and two teachers from another school; both schools were located in the same village.

The main conclusion was that teaching in special needs education still requires development, but is improving. The local understanding about children in need of educational support is beginning to change, and importantly society is also beginning to become more accepting of this group of children. In the current study all of the interviewed teachers stated that they had too little knowledge about how to respond to these children in their class. They considered that this lack of knowledge related to not receiving enough training in this field during their teacher training.

SAMMANFATTNING

Denna studie handlar i sin helhet om hur man arbetar och ser på specialpedagogik. Delar av denna studie genomfördes i Kenya, där jag var på en skola i staden Nakuru. Där genomförde jag intervjuer med lärare samt samlade på mig material. Syftet med studien är att se hur man i Kenya bemöter elever i behov av stöd i undervisningen samt hur synen på barn i behov av stöd har sett ut och ser ut i landet idag. Efter att jag tagit del samt bearbetat relevant litteratur valde jag att undersöka detta genom att göra kvalitativa intervjuer. Jag intervjuade fyra verksamma lärare som undervisade i olika årskurser. Mina intervjuer genomfördes med två lärare från en skola och två lärare från en annan skola, båda skolorna låg i samma by.

De slutsatser som drogs var att arbetet kring specialpedagogik är under utveckling samt att synen man har på barn i behov av stöd börjar ändras och att samhället nu börjar se mer accepterande på denna grupp av barn. I den nuvarande situationen beskriver samtliga av de intervjuade lärarna att de har för lite kunskap kring hur man skall bemöta dessa barn i klassen. De anser att denna brist på kunskap kan förklaras genom att de inte fick tillräckligt med undervisning inom detta område under sin lärarutbildning.

FÖRORD

Jag vill först rikta ett stort tack till de lärare som jag fick möjlighet att intervjua. Utan er hade inte denna studie varit möjlig att genomföra. Jag vill även rikta ett tack till rektorn på Kenyatta Primary School i Nakuru som välkomnade mig till skolan och lät mig tillbringa åtta veckor där. Jag vill även rikta ett tack till min handledare Getahun Yacob Abraham för vägledning och stöttning genom denna studie. Jag vill också rikta ett tack till min familj för all hjälp och för att de stått ut med mig under processen av denna studie, samt för det glada tillropen under vägen.

Tack!

Edith Gustafsson

Januari 2013

Innehållsförteckning

1 Inledning	7
2 Syfte	9
2.1 Frågeställningar	9
2.2 Begreppsförtydligande	9
2.2.1 Specialpedagogik	9
2.2.2 Normalitet och avvikelser	9
2.2.3 Integrering.....	10
2.2.4 Inkludering.....	10
3 Tidigare forskning/Litteraturanalys	11
3.1 Specialpedagogik internationellt	11
3.2 Vad är specialpedagogik	13
3.3 Specialpedagogiska perspektiv.....	15
3.3.1 Kompensatoriska perspektivet	15
3.3.2 Kritiska perspektivet	16
3.3.3 Kategoriska och rationella perspektivet	17
3.4 Inkludering	17
3.5 Kenyanska grundskolan	19
3.5.1 Kenyanska styrdokument	20
3.6 Special Needs Education	21
4 Metod.....	22
4.1 Metodval: En kvalitativ undersökning	22

4.2	Intervju	22
4.3	Urval	23
4.3.1	Undersökningsgrupp	24
4.4	Etiskt ställningstagande	25
4.5	Genomförande	25
4.6	Analys och bearbetning av intervjumaterial	26
5	Resultat.....	28
5.1	Bakgrund	28
5.2	Lärarnas tankar kring specialpedagogik och samhällets syn på barn i behov av stöd.....	28
5.3	Utbildning och handledning för lärare inom specialundervisning	29
5.4	Att möta barns behov	31
5.5	Sammanfattning av resultat	34
6	Avslutande diskussion.....	35
6.1	Metoddiskussion	35
6.2	Resultatdiskussion.....	36
6.2.1	Barn i behov av stöd.....	36
6.2.2	Det är en mänsklig rättighet	37
6.2.3	Lärarens roll i den Kenyanska skolan	39
6.3	Förslag till vidare forskning	40
7	REFERENSLISTA.....	41
	BILAGOR.....	43

1 Inledning

Tänk att du föder ett barn till världen som sedan tas ifrån dig och du blir tillsagd att glömma det barn du fått, för att de på ett eller annat sätt ansågs annorlunda. Det annorlunda, det *onormala* fick inte finnas. Det var i det närmaste något fult, ett *fel* som skulle glömmas och gömmas (Karin Jansson, 2010-09-01 Föreläsning: *Vad är specialpedagogik*, Karlstad universitetet).

1924 skapades den första deklARATIONEN för barns rättigheter, även känd som deklARATIONEN av Genève. Detta var även det första internationella dokument som behandlar barns rättigheter. I FN:s konvention om barns rättigheter växte det under 1948 och 1989 års deklARATION fram ett initiativ om ”Education For All och Inclusive Education”. Målet med detta var att skapa en utbildning som inte exkluderar någon från den grundläggande utbildningen utan en inkluderande skola. Det handlar inte bara om att man som elev är närvarande i skolan man måste få känna sig aktivt deltagande i både lektioner och ute på rasten. En skola för alla är en skola som anpassar sig efter barnets behov och inte en skola där barnet måste passa in. Det är helt enkelt undervisningen som skall anpassas till eleven, det är inte eleven som ska anpassa sig till undervisningen. I boken *Educational Care* av Melvin Levine (1994) jämför författaren skolan med ett sjukhus i sitt försök att tydliggöra varje elevs behov. Om varje elev som går genom skolans dörrar skulle ha samma undervisningsbehov, så skulle varje patient som går genom sjukhusets dörrar få samma behandling oavsett sjukdom.

I samband med mitt examensarbete ville jag även få ett kulturellt erfarenhetsutbyte, jag valde därför att genomföra delar av mitt examensarbete på en skola i en av Kenyas städer Nakuru. Under min lärarutbildning vid Karlstad universitet läste jag 60hp specialpedagogik, detta gav mig en ökad förståelse kring hur man kan arbeta samt bemöta barn som behöver stöd i undervisningen. Under utbildningen har mitt intresse samt min nyfikenhet på specialpedagogik ökat. Jag blev nyfiken på att se hur man arbetar som lärare samt bemöter barn i behov av stöd i ett land som Kenya. Genom olika medier har jag byggt upp en bild av Afrika som en fattig och outvecklad världsdelen. Det var därför mycket intressant att åka till Kenya och med egna ögon får se hur de arbetade med specialpedagogik i skolan.

Vi som bor i Sverige är lyckligt lottade vad gäller vår skolgång. Alla barn får gå i skolan och det är gratis. Lärare på skolorna i Sverige har tillgång till att använda sig av olika undervisningsmaterial för att kunna nå och möta eleverna där de befinner sig kunskapsmässigt. Eftersom vi har så goda förutsättningar i Sverige så blev det en otrolig upplevelse att få erfara hur skolan i Nakuru fungerade och att få ta del av ett annat lands kultur och levnadssätt. Men vad händer om man t.ex. inte kan läsa i samma bok som de övriga i klassen? Eller om man inte kan läsa alls? I barnkonventionen artikel 23:1 står det följande:

Konventionsstaterna erkänner att ett barn med fysiskt eller psykiskt handikapp bör åtnjuta ett fullvärdigt och anständigt liv under förhållanden som säkerställer värdighet, främjar självförtroende och möjliggör barnets aktiva deltagande i samhället. (Lärares handbok, 2011, s.305)

Enligt UNICEF samt barnkonventionen har *alla* barn rätt till liv och utveckling, det är en mänsklig rättighet. Trots att många länder idag är på god väg när det gäller skola och utbildning, är jag medveten om att alla länder ännu inte är där. Men min undran var om barnen som går i skolan i Nakuru, i Kenya får den utbildning som de har rätt till, samt att jag ville undersöka hur arbetet ser ut praktiskt med specialpedagogik. Eftersom det är en del av den skolvärld jag kommer att vara yrkesverksam i. Jag tror även att om man får kunskap och erfarenhet hur det är att vara lärare i andra länder så får man även ett annat perspektiv på sin egen roll som pedagog.

2 Syfte

Mitt syfte med detta examensarbete är att studera, analysera och beskriva hur lärare i den kenyanska skolan bemöter elever i behov av särskilt stöd, vilken handledning lärarna erbjuds på skolan, samt vilken syn lärare har på elever som är i behov av särskilt stöd.

2.1 Frågeställningar

- Hur bemöter lärare i den kenyanska skolan elever i behov av särskilt stöd i undervisningen?
- Vilken handledning och vilket stöd behöver och får pedagogerna för att kunna möta och hjälpa en elev i behov av särskilt stöd att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar?
- Vilken syn på elever i behov av särskilts stöd uttrycks bland de lärare jag möter på skolan?

2.2 Begreppsförtydligande

Här nedan redogörs innebörden av några centrala begrepp som används i studien.

2.2.1 Specialpedagogik

Begreppet *specialpedagogik* är en fördjupning av pedagogiken som kopplas till olika ämnen som filosofi, psykologi, sociologi och medicin (Persson, 2007). Persson beskriver att man kan se specialpedagogikens uppgift som att stötta den vanliga pedagogiken när variation av elevers olikheter medför att den vanliga pedagogiken inte räcker till.

2.2.2 Normalitet och avvikelser

Inom specialpedagogiken är begreppen normalitet och avvikelse centrala. Begreppet normalitet är vad samhället som maktposition anses vara normalt. Begreppet avvikelse ur ett sociologiskt perspektiv är en term för beteende som bryter mot gruppens eller samhällets normer (Persson, 2007).

2.2.3 Integrering

Begreppet *integrering* i denna studie står för att binda samman. När man integreras i en klass eller grupp menas det att man är delaktiga i alla aktiviteter på samma villkor som de övriga i gruppen. Integration ses som en process där en person eller en grupp ska anpassa sig och bli accepterad utifrån sina egna förutsättningar, där man har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter som gäller för alla, oberoende av kön, klass och ursprung. Motsatsen till integrering är segregering. Segregering innebär att man håller isär individer och grupper genom att mer eller mindre medvetet prioritera endast vissa grupper eller individer. (Salimi, 1997).

2.2.4 Inkludering

Begreppet *inkludering* i denna studie står för att skolan ska vara inkluderande, att alla barn närhelst så möjligt skall undervisas tillsammans och detta är oberoende av eventuella svårigheter eller inbördes skillnader. Motsatsen till inkludering är exkludering, som betyder att man inte är med i en viss grupp, man är helt utesluten från gruppen (Svenska Unescorådet, 2006; SIOS, 2004).

3 Tidigare forskning/Litteraturanalys

Följande kapitel innehåller en redogörelse över hur arbetade kring specialpedagogik ser ut internationellt. Kapitlet redogör även för vad specialpedagogik är samt en redogörelse för de specialpedagogiska perspektiven. I kapitlet görs också en redogörelse över begreppet inkludering och dess framväxt. I kapitlet ges även en beskrivning av det kenyanska skolsystemet samt en granskning av de kenyanska styrdokumenterna.

3.1 Specialpedagogik internationellt

Konventionsstaterna skall främja och uppmuntra internationellt samarbete i utbildningsfrågor, särskilt i syfte att bidra till att avskaffa okunnighet och analfabetism i hela världen och för att underlätta tillgång till vetenskaplig och teknisk kunskap och moderna undervisningsmetoder. Särskilt hänsyn skall här vid tas till utvecklingsländernas behov (Lärares handbok, 2006, artikel 28:3, s. 308).

Den första deklARATIONEN av barns rättigheter från 1924, även känd som deklARATIONEN av Genève. Det första internationella dokument som behandlar barns rättigheter. DeklARATIONEN i Genève var aldrig tänkt att vara ett juridiskt bindande dokument. Dess syfte var snarare att utveckla moraliskt bindande normer. DeklARATIONEN har inte gjort någon skillnad mellan olika kategorier av rättigheter utan dess huvudsakliga syfte var framför allt att skydda barnet (Thelander, 2009). Efter andra världskriget fördes en diskussion i Europa där man diskuterade och fokuserade på utbildning och dess syfte och hur tillträdet och intresset för utbildning skulle kunna öka. Det centrala i denna diskussion var att utbildning inte bara skulle vara avsedd till ett fåtal utan tvärtom det skulle vara en grundläggande mänsklig rättighet för alla förklarar Persson (2007). Tre år efter andra världskriget år 1948, förkunnade FN den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, som innefattar alla människor. Detta dokument föreskriver grundläggande friheter och rättigheter som skall genomföras i samhället (Thelander, 2009). DeklARATIONEN om mänskliga rättigheter omarbetades 1989 då mer fokus låg på barnens rättigheter. Inom två år hade flertalet av världens stater ratificerats vilket betyder att de hade juridiskt budnit sig till att genomför den. I 1948 och 1989 års deklARATIONER växte två initiativ fram ”Education For All och Inclusive Education” (Persson, 2007, s.51).

År 1990 hölls en världskonferens i Jomtien i Thailand som handlade om utbildning för alla – *Education for all*. Vid denna konferens breddade man förklaringen på vad som krävs för att göra skolan tillgänglig för alla samt att man diskuterade praktiska lösningar.

Jomtiendeklarationen kom att vara den första deklARATIONEN där man gemensamt uppenbarade målet att skapa en skola för alla. Jomtiendeklarationen blev det första steget världen över att sträva mot en inkluderande skola, där ingen skulle exkluderas från sin utbildning pga. av funktionshinder förklarar Persson (2007). År 1994 hölls en världskonferens om specialpedagogik i Salamanca, i Spanien mellan 7 och 10:e juni. Där fanns 92 representanter från regeringar och 25 internationella organisationer deltog. Dess huvudsakliga syfte var att främja grundtanken *Education for All* som man hade diskuterat under Jomtiendeklarationen i Thailand 1990. Salamanca deklARATIONENS mål var att ge utbildning utan diskriminering av utsatta barn (Ndani, 2009). Vidare förklarar författaren att vid millennieskiftet år 2000 hölls ett World Education Forum i Dakar, Senegal som var sponsrad av UNESCO. Forumet var en respons till *Education for All* vilket visade sig vara en besvikelse då man såg att Jomtiendeklarationen inte eftersträvades i många länder. Man ansåg att vissa grupper ännu stod utanför utbildningssystemet.

Person (2007) hävdar att vid millennieskiftet år 2000 saknade ca 113 miljoner barn möjlighet till skolgång och 880 miljoner var analfabeter. Man trodde att detta berodde på brist i hos den politiska viljan samt även en brist på kunskap. Vidare förklarar Persson att FN har med sin världsorganisation (WHO) under några år tillbaka gemensamt arbetat fram begrepp som skall förklara olika funktionshinder. År 2001 lanserades en rapport från ICF (International Classification of Functioning, Disability and Health), denna rapport hade fokuserat på ett *hälsoperspektiv* istället för ett *hinderperspektiv*, man ville inte gruppera människorna utan man ville lägga fokus på varje individ genom att man fokusera på individens omgivning och med målet att skapa en god livskvalitet menar Persson. Under 2000 startade UNESCO ett projekt som resulterade i ett material vid namn "Open File on Inclusive Education". Detta material förklarar Persson utvecklades mellan olika länder och dess forskare. Målet med detta material var att man skulle inspirera varandra så att det egna landet kom ännu ett steg närmre en inkluderande skola. I materialet tog man även upp hur man skulle arbeta kring specialpedagogik samt hur man skulle utveckla den specialpedagogiska kompetensen i skolan.

Persson menar att man även med "Open File" ville utveckla lärarutbildningen och ge den bredare kunskap kring specialpedagogik och hur man kan arbetat med barn i behov av extra stöd. Persson menar att man hoppas även på att fler lärare skulle vilja vidareutbilda sig inom specialpedagogiken.

Organisation för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) är en organisation som är till för de 34 rikaste länderna i världen, var av Sverige ingår (<http://www.oecd.org/>). Där har man bland annat fokuserat på just utbildning och specialpedagogikens utveckling. OECD anser att skolsvårigheter är ett brett begrepp och att problemet inte bara ligger hos eleven utan även i lärandemiljön. OECD anser att det inte endast räcker med arbete hos individen utan att skolan själv måste anpassa sig till alla individers olika behov (Persson, 2007). Enligt Persson kan man sammanfattningsvis säga att det bedrivs ett omfattande arbete inom det specialpedagogiska området på en internationell nivå.

3.2 Vad är specialpedagogik

Det okända och obekanta kan utlösa ångest och ängslan. För pedagogen i förskolan eller skolan kommer det funktionshämmande barnet ofta att representera något okänt eller obekant. De "vanliga" barnen har man träffat tidigare, både i yrket och privat, och de följer så att säga de officiella målen - de är läroplanens ansikte, det material som ska formas av pedagogen. Man vet vilka de är, var man har dem och vilken typ av pedagogik de behöver (Asmervik, Ogden & Rygvold, 2001, s.7).

Asmervik m.fl.(2001) anser att man kan se på specialpedagogiken som ett ämnesområde. Att specialpedagogiken bygger på olika discipliner såsom psykologi, medicin och sociologi. Persson (2007) anser att pedagogiken innefattar kunskapsområdet specialpedagogik, Persson menar vidare att den alltid har haft en given plats inom pedagogikämnet. Nilholm (2007) tar i sin bok upp vad vi kan uppfatta som pedagogik, han anser att vi relaterar ämnet pedagogik till ett undervisningsätt eller en verksamhetsform och i detta sammanhang får specialpedagogiken betydelsen av ett speciellt undervisningsätt och speciella verksamhetsformer. "Kanske är detta en kärna i specialpedagogiken, dvs. att det man gör är speciellt i förhållande till den 'normala' pedagogiken"(Nilholm, 2007, s.13). Persson (2007) skriver att specialpedagogikens funktion är att sätta in extra stöd när inte den vanliga pedagogiken räcker till. Både Nilholm och Persson är enade i att specialpedagogiken blir aktuell när den vanliga pedagogiken inte räcker till.

Nilholm (2007) menar att skolan måste förstå att barn är olika på flera sätt. Han tycker att specialpedagogiken kan bära på en negativ definition på grund av sin historik. Vidare anser han att den snarare definieras av vad den inte är än vad den är. Författaren hävdar att denna negativa definition på specialpedagogiken kan ligga till grund i att det är komplicerat för oss att se vad de barn/grupper som är i behov av specialpedagogiskt stöd har gemensamt.

Nilholm menar då att vi ser ”dem” som avvikande från normen, de bryter från någon form av normalitet. Persson (2007) ger i sin bok en reflektion över vad som skiljer specialpedagogik från den vanliga pedagogiken, Persson ifrågasätter om det verkligen finns en anledning att tala om en speciell pedagogik som är riktad till vissa grupper och vad är det då som gör den så speciell? Persson samtycker till den definitionen av specialpedagogik som gavs under 1980; ”Det skulle då vara insatser för elever som faller utanför *den naturliga variationen i olikheter*” (Persson, 2007, s.25). Utifrån denna definition anser han att specialpedagogik som begrepp är mycket brett, alltifrån sociala störningar, låg begåvning till svårigheter för inläring och en del av dess förklaringar kan också finnas i skolmiljön. Dock medger Persson att det är svårt att ge en alltomfattande definition av begreppet specialpedagogik och dess innehåll. Författaren menar att det kan vara svårt att ge en definition på specialpedagogik, då det dels och är ett tvärvetenskapligt kunskapsområde som är uppbyggt av olika kunskapsområden som tidigare nämnts i kapitlet ovan. Persson (2007) menar även att det är upp till oss i samhället att definiera specialpedagogik, vad vi tycker och tänker i samhället om de som är annorlunda.

Nilholm (2007) förklarar att om man ser på specialpedagogik ur verksamhets syfte, har den betytt ett urskiljande av det onormala. När man tar del av specialpedagogiken historiskt sätt har detta urskiljande medfört att man har segregerat de som var avvikande och satt dem på speciella skolor eller institutioner, man har med m.a.o. format en grupp för de som är onormala. Författaren hävdar att denna segregering har kritiserats hårt under de senaste åren. Men han menar också att specialpedagogiken bär på en positiv sida som vi inte får se förbi. När man har lyckats identifiera dessa olika grupper, har man kunnat erbjuda dem anpassade resurser och en anpassad miljö som har underlättat för dessa elever. Genom att man har kunnat identifiera olika grupper samt diagnoser som t.ex. autism och ADHD (Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder), har man kunnat skapa resurser och anpassat dem så att det skall möta just dessa barns behov förklarar Nilholm.

Utifrån dessa två aspekter av specialpedagogiken menar Nilholm att man har kunnat skapa två perspektiv. Det negativa och kritiska perspektivet av specialpedagogiken är; segregering, urskiljande och att man satt stämplor på de barn som är annorlunda.

Det positiva och kompensatoriska perspektivet i synen på specialpedagogik, är att kunna möta och hjälpa dessa barn utifrån deras individuella behov och skapa resurser som möter deras behov menar Nilholm. Persson (2007) och Emanuelsson, Persson och Rosenqvist (2001) anser att det finns två perspektiv som utgör synen på specialpedagogiken, det kategoriska och det rationella perspektivet.

3.3 Specialpedagogiska perspektiv

I följande del redogörs det för tre olika perspektiv på specialpedagogiken.

3.3.1 Kompensatoriska perspektivet

”Den grundläggande idén i ett kompensatoriskt perspektiv är att kompensera individer för deras problem” (Nilholm, 2007, s.25). Nilholm anser att genom att göra detta identifierar man de olika problemgrupperna, genom att främst söka efter neurologiska och psykologiska processer som kan ge oss en förståelse för gruppens problem. Författaren menar att om vi gör detta så ger det oss en ökad förståelse av gruppens problem samt kan vi skapa olika metoder och göra åtgärder som kan kompensera de olika problem som personen visar. Den forskning man gör i det kompensatoriska perspektivet har sina rötter i den medicinska och psykologiska traditionen hävdar Nilholm. I detta perspektiv är diagnostiseringen den centrala mittpunkten. Inom detta forskningsområde krävs det att man forskar kring grupper som uppger ha samma problem, då man vill nå en generell kunskap menar författaren. Han medger att det sker vilda diskussioner kring detta då man inte vet hur dessa grupper ska avgränsas. Författaren redogör i sin bok för det tre grundläggande stegen inom forskning som görs inom det kompensatoriska perspektivet.

1. Identifiering av problemgrupper.
2. Sökande efter psykologiska och neurologiska förklaringar.
3. Skapandet av metoder för att kompensera problemet.
(Nilholm, 2007, s.25)

Dessa stegen menar Nilholm följer inte en viss ordning utan vävs in i varandra. En forskning kring psykologiska aspekter kan göra att man identifierar en ny diagnos. Han menar vidare att de barn som kommer inom den avgränsade gruppen kan undersökas och utredas lite närmre. Inom det kompensatoriska perspektivet finns olika tester som är utvecklade för att testa diagnoser, vad ett barn kan ha för problem.

Nilholm nämner DSM-4 (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 4th. Edition) som kom 1994, han menar att man kan se DSM-4 som en manual där man går på barnets symtom och testets uppgift är att man på ett entydigt sätt ska kunna identifiera olika grupper. DSM-4 kan utreda olika diagnoser, författaren tar bland annat upp diagnostisering av lässtörning där man enligt DSM -4 diagnostiserar lässtörning utifrån tre kriterier. Han redogör även för hur man kan diagnostisera en uppmärksamhetsbrist med hjälp av DSM-4. Man kan sammanfattningsvis säga att det kompensatoriska perspektivet har sina grunder i de tre stegen som är nämnda ovan och utifrån dessa steg söker man efter neurologiska och psykologiska förklaringar. Med hjälp av olika tester kan man utreda bland annat lässtörningar och ADHD.

3.3.2 Kritiska perspektivet

Det kritiska perspektivet kan man sammanfattningsvis säga är kritiskt till det kompensatoriska perspektivet. Inom det kritiska perspektivet sätter man specialpedagogikens grunder i fråga. Man tänker i en motsatt riktning till det kompensatoriska perspektivet, där man tar hjälp av grunderna i specialpedagogiken för att identifiera brister hos barnet för att sedan kunna hjälpa barnet ifråga. Inom det kritiska perspektivet ser man inte att problemet skall sökas hos eleven utan utanför eleven, alltså i skolmiljön eller den miljö där eleven vistas. Man ser skolans uppgift som att vara en demokratisk plats som även skapar förutsättningarna för en godmiljö till den mångfald av barn som går där förklarar Nilholm. Författaren förklarar att man i det kritiska perspektivet är kritisk till att diagnostisera och lägga problemet hos eleven, utan istället tar man vara på elevens olikheter och ser dem som resurser för skolans verksamhet. Man ifrågasätter även det kompensatoriska perspektivet när det gäller uppbyggnaden av diagnoser, beträffande vilka kriterier man ska använda sig utav, och hur många kriterier en diagnos ska innehålla. Och man ifrågasätter också för vem diagnoserna är till för, är det eleven eller läraren själv menar författaren.

3.3.3 Kategoriska och rationella perspektivet

Persson (2007) och Emanuelsson m.fl. (2001) anser att synen på specialpedagogik kan delas in i två perspektiv. Ett kategoriskt perspektiv och ett rationellt perspektiv. Det kategoriska perspektivet kan beskrivas som ett individ inriktat perspektiv där problem anses tillhöra och finnas hos eleven själv. Persson anser även att specialpedagogikens tradition har sitt ursprung i det kategoriska perspektivet.

Det rationella perspektivet är mer miljöorienterat, det handlar inte om att individens svårigheter ska ligga i fokus utan man ska analysera svårigheterna utifrån ett miljö relaterat perspektiv.

I ett sådant perspektiv blir det viktigt vad som sker i *förhållandet, samspelet* eller *interaktionen* mellan olika aktörer. Förståelsegrunden för handlandet står alltså inte att finna i en enskild individs uppträdande eller beteende (Persson, 2007, s.166).

Persson menar även på att man skall granska elevers förutsättningar ur ett rationellt perspektiv, då förändringar i elevens omgivning antas kunna påverka elevens villkor att kunna uppnå olika krav och mål inom skolan. Det som kan upplevas frustrerande ur det rationella perspektivet är att problem inte åtgärdas akut utan att det tar längre tid att genomföra, då man granskar lärandemiljön kring eleven. Emanuelsson m.fl. (2001) anser att man kan se på de båda perspektiven på två sätt, det kategoriska perspektivet där man ser elever med svårigheter och det rationella perspektivet där man ser elever i svårigheter. Dock, anser Persson (2007) att det ena perspektivet inte skall utesluta de andra utan att skolan bör arbetat parallellt utifrån de båda perspektiven.

3.4 Inkludering

... det var genom den så kallade Salamanca-deklarationen (1994) som begreppet fick sitt internationella genombrott. I deklarationen fastslås riktlinjer för hur arbetet med lever i behov av särskilt stöd bör bedrivas på nationella och internationella arenor. Man talar *om inclusive education*. Intressant nog så valde den svenska översättaren att översätta *inclusion* med integrering! (Nilholm, 2007, s90-91).

Nilholm hävdar att många ser detta som en felöversättning. Han menar att begreppet integrerar som används i Salamanca- deklaration (1994) skall ses som inkludering och det blir svårt att skilja de två begreppens innebörd emellan. ”Inclusion” anser författaren skulle närmast kunna översättas med ”inkludering”.

Begreppet ”Inclusion” grundades i USA under 1980-talet, där det fick innebörden att ställa krav på skolan, samhället och utbildningsväsendet.

Målsättningen med begreppet var att man ständigt skulle anpassa verksamheten så att alla elever kände sig delaktiga och en del av gemenskapen, samt att de även upplevde en meningsfullhet i skolan. Ingen skall känna sig exkluderad från skolan förklarar Persson (2007).

Nilholm (2007) menar att målet med integration har varit att få de *avvikande* eleverna att bli en del av den vanliga skolan, m.a.o. att man ska kunna anpassa de *avvikande* eleverna till fasta skolstrukturerna. Begreppet inkludering fokuserar på att förändra skolmiljön för att kunna anpassa den till mångfalden av elevers olikheter förklarar författaren. Han anser dock att det är viktigt att komma ihåg att utvecklingen globalt ser väldigt olika ut. I många delar av världen har handikappade barn ingen möjlighet till skolgång, samtidigt som det i andra delar finns utvecklade skolsystem för dessa barn. Persson (2007) hävdar att även om de nationella förutsättningarna visar skillnader så verkar intentionerna vara lika världen över.

I Kenya blev det skillnad på begreppet inkludering i samband med ”The world conference on special needs education” enligt Kenyan Institute of Education (2008).

The current global trend towards the education of children with special needs is inclusive as opposed to exclusion where these children were confined in their own special institutions. Inclusive education gained more recognition after the Salamanca statement and framework for action which was adopted at the World conference on special needs education in 1994 (Kenyan Institute of Education, 2008, s. 141).

Inkluderande undervisning enligt Kenyan Institute of Education (2008) medger man att alla barn kan lära sig och att alla behöver någon form av stöd i sitt lärande. Det handlar också om att förändra attityder, beteenden, undervisningsmetoder, läroplaner och miljöer för att möta behoven hos alla barn förklarar Kenyan Institute of Education. Ndani (2009) delger insikten att integrationen fortfarande inte tillgodoser behoven hos elever med särskilda behov. De skolor som kan möta de olika behoven hos alla elever definieras i Kenya som inkluderande skolor. Författaren menar att en skola ska rymma både olika stilar och nivåer för lärandet samtidigt säkerställa en utbildning av god kvalitet för alla genom lämpliga kursplaner, samt att bygga upp organisatoriska arrangemang, strategier undervisning, resursanvändning och ett gott samarbete samhällen.

3.5 Kenyanska grundskolan

Skolsystemet i Kenya är ett s.k. 8-4-4 system. Barnen börjar skolan när de är sex år gamla och ibland fem år gamla. Barnen går i grundskolan i åtta år, högstadiet i fyra år och ytterligare fyra år för att kunna uppnå universitets studier (Thelander, 2009).

I årskurs åtta gör eleverna sina slutliga nationella prov för att få ett intyg från den Kenyanska grundläggande utbildningen, ”Kenyan Certificate of Primary Education” (K.C.P.E) förklarar Thelander (2009). Hon skriver i sin avhandling att det är runt 75 % av barnen som börjar skolan, men det är många som inte går färdigt skolan och majoriteten av dessa är flickor.

Thelander förklarar att utbildningen i Kenya styrs av skollagen och andra relaterande lagar som är stiftade av regeringen. Ministeriet för utbildning (Ministry of Education) har ansvar över att utbildningen upprätthåller standard och kvalitet, men även att det sker vidare forskning och utveckling inom utbildningsområdena. Författaren redogör för en statlig myndighet vid namn ”Kenya Institute of Education”, denna myndighet ansvarar för utveckling och design av läroplanen, samt den pedagogiska forskningen. Denna myndighet menar Thelander erbjuder även utbildningsprogram och utvärdering av skolböcker som används i skolorna. Under de senaste åren har det Kenyanska skolsystemet genomgått förändringar. Thelander förklarar att innan 2002 var utbildningen märkt som gratis, men i verkligheten var det inte så, utan föräldrar behövde själva stå för kostnaderna gällande böcker, uniform och material. I december 2002 introducerade den nya regeringen gratis utbildning benämnd vid namn ”Education for all”, så när skolor öppnades efter juledigheten var klasserna nästan dubbelt så stora. Man fick då göra större klassrum och anställa mer lärare förklarar Thelander.

Thelander förklarar att grundtanken med ”primary education” är att förbereda eleverna för att kunna delta i samhället både socialt, ekonomiskt och politiskt samt att växa till att bli en global medborgare. Som tidigare nämnts ovan, är den kenyanska läroplanen fortfarande under utveckling och i en etableringsprocess. Målet är att göra läroplanen mer målinriktad, författaren hävdar att utbildningen i Kenya påverkas mycket av regeringen, och politikerna, det kan därför vara en av anledningarna att den konstant är under utveckling och förändring. Hon beskriver att det kenyanska skolsystemet innehåller både formell och ickeformell utbildning. Den formella utbildningen innehåller både kommunal och privat skola. Författaren förklarar att skolorna kan organiseras som dagskola eller internatskola.

På internatskolan delas ofta pojkar och flickor upp, men det finns även blandade internatskolor. Thelander hävdar dock att den kommunala skolan har blivit allt mer vanlig. Dock menar hon att man bör vara medveten om att privat skolor inte är en möjlighet för de fattiga barnen då de är dyra att gå på.

3.5.1 Kenyanska styrdokument

I den kenyanska läroplanen finns det ett avsnitt som kallas för ”de nationella målen för utbildning” där det står beskrivet vad man skall sträva efter. De nationella målen skall gälla för hela nationen (Ministry of Education, 2009).

Ett av målen är att man ska främja individens utveckling och självförverkligande samt att utbildningen bör ge möjligheter till full utvecklingen av individuell kompetens och personlighet (Ministry of Education, 2009). Ett annat mål är att man skall främja sunda moraliska och religiösa värderingar, man vill sträva efter att en utbildning ska ge utvecklande kunskaper, färdigheter och attityder för att hjälpa barnen att växa upp till självdisciplinerade, självständiga och integrerande medborgare. Ett av målen tar även upp att man bör främja social jämlikhet, att man skall främja en känsla av socialt ansvar i ett utbildningssystem som ger lika utbildningsmöjligheter för alla. Målet är att alla barn ska erbjudas möjligheter till gemensamma aktiviteter och socialt stöd, oavsett kön eller förmåga. Samtliga av de övergripande nationella målen är även att man vill främja respekt för och utveckling av Kenyas varierande och rika kulturer, samt att främja internationell medvetenhet och positiva attityder till andra nationer (Ministry of Education, 2009).

Den kenyanska läroplanen kallas för ”syllabus”, en läroplan som är uppbyggd kapitelvis där varje kurs/ämne har en egen rubrik. Under varje rubrik står det vad som skall uppnås i ämnet för respektive årskurs samt hur man kan arbeta som lärare för att uppnå det (Ministry of Education, 2009).

3.6 Special Needs Education

Enligt Ndani (2009) är ”special needs education”;

..describe important requirements, necessities or wants. When used in relation to children with special needs, it refers to the requirements that should be provided if the children are to realize their developmental potential (Ndani, 2009, s.1).

Ndani beskriver det som viktiga krav, behov och önskemål. När begreppet används i relation till barn med särskilda behov, hänvisas det till de krav som bör uppfyllas om barnen skall ha möjlighet till att utvecklas utifrån sin utvecklingspotential.

I den kenyanska skolan finns det även en form av handbok till deras läroplan som kallas för ”*Teaching and Learning in the Primary Classroom*”(2001). I kapitel 6 i handboken tar man upp hur man kan hjälpa barn i behov av stöd att uppnå sin fulla potential. Kapitel 6 ger en kunskap om hur man kan identifiera barn i behov av stöd och hur man som lärare kan tillgodose barns behov samt anpassa undervisningen och aktiviteterna till barn i behov av stöd. Man beskriver även hur man kan remittera barn i behov av stöd till andra instanser i samhället (*Teaching and Learning in the Primary Classroom*, 2001).

I handboken för den kenyanska skolans läroplan finns en guide till hur man i klassen kan bemöta barn i behov av stöd, ”... the handbook therefore will guide the users on how to identify children with special needs in each specific category and how to assist the individual child and the materials to use” (Ministry of Education, 2008). Handboken är till för att vägleda användarna om hur man identifierar barn med särskilda behov i varje specifik kategori och hur man bistår det enskilda barnet och vilka olika material man kan använda. Ndani (2009) menar att barn med särskilda behov är en del av samhället. Frågan som vi ofta ställer oss menar Ndani (2009) är hur många barn med särskilda behov det finns i samhället? Ndani (2009) anser att denna fråga är svår att besvara, men menar att det är minst ett barn med särskilda behov i varje grupp.

4 Metod

I följande kapitel kommer jag att redovisa vilken typ av undersökning jag har gjort samt hur jag har gått tillväga. Jag kommer även redogöra för mitt urval, och ge en beskrivning av undersökningsgruppen. Följande kapitel tar även upp hur undersökningen genomfördes och bearbetades.

4.1 Metodval: En kvalitativ undersökning

En kvalitativ intervju kan genomföras på olika sätt menar Patel och Davidsson (2011), de anser att det finns två aspekter när det gäller att samla in material. Man bör reflektera över hur mycket plats man ger intervjupersonen till att påverka frågornas uppbyggnad, samt ordningen av frågorna, detta kallas för grad av standardisering förklarar Patel och Davidsson.

Författarna menar vidare att man också bör tänka på om frågorna är fria för den intervjuade att kunna besvara utifrån sina egna värderingar och erfarenheter, detta kallas för grad av strukturering. Grad av strukturering menar författarna är vilket utrymme vi ger den intervjuade till att svara. I en intervju med hög grad av strukturering ger man intervju personen ett mycket litet utrymme till att svara. De anser även att det kan förekomma att man kan förutsäga de olika svars alternativ som är möjliga. När man talar om låg grad av strukturerad eller ostrukturerad lämnar man brett utrymme för den intervjuade att svara. I en kvalitativ undersökning anser författarna att det aldrig finns några ”rätta” svar utan svaren byggs upp på intervjupersonens erfarenheter och åsikter, därför är det viktigt att man som intervjuare ger en tydlig bild av sin undersökning så att intervjupersonen ser en mening med intervjun och undersökningen ifråga.

4.2 Intervju

Jacobsen (1993) anser att det är viktigt att man i en bra intervjusituation håller fast vid sina respektive roller, då det annars kan utvecklas till en rörig intervju. Han menar även på att en bra intervju är en intervju som hänger ihop, där frågorna som ställs är sammanhängande.

Gillham (2008) skriver att halvstrukturerad intervju är ett av de viktigaste intervjuuppläggen när det gäller en forskningsintervju.

En halvstrukturerad intervju är uppbyggd av en hög grad av flexibilitet samtidigt som den balanserar jämt med strukturen. Gillham menar att detta är förutsättningen för goda resultat av en god kvalitet.

Patel och Davidsson (2011) skriver om intervjufrågornas uppbyggnad, de menar att det är viktigt att intervjufrågorna inte är för långa och att de heller inte är för ledande frågor. Genom att använda sig av öppna frågor får även den man intervjuar svara med egna ord. I min undersökning använde jag mig utav öppna intervjufrågor, vilket gjorde att jag även haft en möjlighet att ställa följdfrågor utifrån intervjupersonens svar. Genom följdfrågorna kunde jag även be intervjupersonen ifråga att förtydliga något ytterligare om jag inte uppfattat deras svar korrekt.

När jag genomförde mina intervjuer försökte jag även att vara medveten om hur jag som intervjuare agerade. Patel och Davidsson menar att det är viktigt att vara medveten om hur man agerar när man genomför en intervju så att man inte förödmjukar intervjupersonen ifråga eller att de upplever att jag som intervjuare dömer dem och deras svar. Som intervjuare är det även viktigt att man är medveten om sitt kroppsspråk och sin mimik, speciellt om man inte håller med om intervjupersonens svar. När jag intog min roll som intervjuare försökte jag att förmedla en öppenhet för olika synsätt och jag försökte även att under hela intervjun vara medveten om mitt kroppsspråk.

4.3 Urval

Vid ankomsten i staden Nakuru gick jag till skolkontoret där jag blev tilldelad en skola. Första dagen i skolan fick jag träffa rektorn som frågade vilken åldersgrupp jag önskade medverka och arbeta i. Jag blev tilldelad att medverka i en pre-primary klass som sträcker sig upp till årskurs ett. Barnen i denna grupp var i åldrarna tre till sju år. I denna klass skulle jag vara under mina 8 veckors fältstudie. Jag tog kontakt med min klasslärare och berättade om min forskningsstudie och att jag önskade genomföra intervjuer med henne och en lärare till från en annan årskurs. Jag kontaktade även rektorn på skolan för att be om att få genomföra två intervjuer på en annan skola i Nakuru, för att på så sätt få möjlighet att se om arbetsätten med barn i behov av stöd skiljde sig något skolorna emellan. Mina intervjuer genomfördes med lärare ifrån olika årskurser.

Detta urval gjorde jag medvetet då jag var intresserad av att se hur barn i behov av stöd bemöts i olika årskurser och hur de olika lärarna arbetar kring specialpedagogik. Jag valde att intervjua fyra stycken olika verksamma lärare, jag valde fyra stycken på grund av tidsramen och min studies upplägg så ansåg jag att det var en lagom mängd. Lärarna i min studie har varit verksamma som lärare olika länge. Mitt önskemål var att genomföra intervjuer med två manliga lärare och två kvinnliga lärare, dock fanns det bara tillgång till en manlig lärare på min skola och i den andra skolan blev jag utav min rektor tilldelad två kvinnliga lärare. Båda skolorna ligger i Nakuru som är en mellanstor stad. Skolorna är uppbyggda med årskurs 1-8 och pre-primary kan översättas som en förskoleklass i Sverige.

4.3.1 Undersökningsgrupp

Lärare: Lisa

Lisa är 29 år gammal och är verksam lärare inom pre-primary som kan översättas som förskoleklass. I hennes klass är det 20 elever var av 6 pojkar och 14 flickor. Hon har arbetat som lärare sedan 2002. Hennes lärarutbildning var 2 år.

Lärare: Bruno

Bruno är 55 år gammal och är verksam lärare i årskurs 6 inom primary School. I hans klass är det 47 elever var av 22 pojkar och 27 flickor. Han har arbetat som lärare i 32 år och han har nyligen utbildat sig till kurator. Hans utbildning var på två år och innan han gick lärarutbildningen arbetade han som utbildad lärare under 2 år.

Lärare: Anna

Anna är 38 år gammal och är verksam lärare i årskurs 3 inom primary school. I hennes klass är det 43 elever, var av 24 pojkar och 19 flickor. Hon har arbetat som lärare sedan 2004. Hennes lärarutbildning var 4 år och hon utbildar sig nu i ytterligare för att få behörighet till att vara verksam inom ”pre-primary” förskoleklass.

Lärare: Magda

Magda är 43 år gammal och är verksam lärare i årskurs 2 inom primary school. I hennes klass är det 31 elever var av 14 pojkar och 17 flickor. Hon har arbetat som lärare i 20 år. Hennes lärarutbildning var 2 år.

4.4 Etiskt ställningstagande

I genomförandet av denna forskningsstudie har jag tagit hänsyn till de forskningsetiska ställningstaganden som finns inom den humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningen (Vetenskapsrådet, u.å.). De forskningsetiska principernas syfte är att ge normer hur man som forskare och deltagare i undersökningen skall förhålla sig. Mitt etiska ställningstagande i studien är format utifrån de fyra huvudkraven; *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet*. Under mina första dagar på skolan informerade jag rektorn om min studie om vad den innebar och att de lärare som skulle delta skulle vara konfidentiella samt att studien var helt frivillig och att den gick att avbryta när som helst. När jag bokade dag och tid med mina utvalda intervjupersoner gav jag även information kring min studie och dess syfte, samt att deltagandet var frivilligt. Jag förklarade även för dem att det skulle vara konfidentiellt och det endast var jag som hade hand om alla uppgifter och forskningsmaterial. Så i denna studie går intervjupersonerna under fiktiva namn för att inte röja någons identitet.

4.5 Genomförande

Enligt Gillham (2008) ska man skicka ut ett informationsbrev där man informera intervjupersonerna om sin studie, vad man ska undersöka och varför. Innan jag påbörjade resan till Kenya skickade jag ett informationsbrev till skolkontoret i Nakuru. I brevet gav jag en kort presentation av mig själv och vad jag ämnade undersöka under min vistelse. Under min första dag i Nakuru gick jag som jag tidigare nämnt till skolkontoret. De hade fått mitt informationsbrev, jag blev då tilldelade den skola där jag skulle få genomföra min studie.

När jag kom till skolan tog jag först kontakt med rektorn för att få hans godkännande till att genomföra intervjuerna med lärarna på skolan.

Efter att jag fått hans godkännande tog jag själv kontakt med de lärare jag ville intervjua. Jag gav respektive lärare ett muntligt beskrivande kring min studie samt vad mitt syfte med studien var. Vid detta tillfälle gav jag även mina intervjufrågor nedskrivna på ett papper så att respektive person kunde förbereda sig inför intervjun. Jag valde att ge ut mina frågor innan intervjun genomfördes för att personen ifråga skulle kunna förbereda sig eftersom att intervjun inte genomfördes på deltagarnas modersmål.

4.6 Analys och bearbetning av intervjumaterial

Jag valde att spela in mina intervjuer när jag genomförde dem. Jag frågade mina intervjupersoner om deras tillstånd till att spela in dem och alla gav sitt godkännande. Jag valde att spela in mina intervjuer dels för att jag ville kunna vara en aktiv lyssnare och dels för att inte behöva lägga fokus på att anteckna allt intervjupersonen sa. Patel och Davidsson (2011) hävdar dock att intervjupersonerna kan bli påverkade av att man spelar in deras intervju och att transkribering av intervjun tar tid. Jag upplevde dock att det var till hjälp att spela in då det underlättade min bearbetning av materialet vid införandet i studien.

Samma dag som jag genomförde en intervju valde jag att transkribera den medans den var färskt i mitt huvud. När jag bearbetade mitt intervjumaterial lyssnade jag ett flertal gånger på mina inspelningar för att försöka få ner exakt vad personerna sa. När jag transkriberade försökte jag skriva dem i skriftspråk, så det skulle bli mer sammanhängande och lättare att läsa samt att förstå. Under tiden som jag transkriberade intervjuerna gav jag även intervjupersoner deras fiktiva namn så att deras svar skulle vara konfidentiella. Intervjuerna genomfördes på engelska liksom transkriberingen som jag sedan översatte till svenska för att själv kunna förstå samt kunna analysera och bearbeta materialet bättre. När jag sedan genomfört alla intervjuer samt transkriberat och översatt dem så markerade jag varje intervjupersons svar i en färg så att det skulle bli lätt för mig att se vem som svarat vad. Jag förde sedan in respektive intervju persons svar under den rätta frågan, detta gav mig en tydlig helhetsbild där jag kunde se vad respektive intervju person svart under frågorna, det blev även tydligt med de olika färgerna på texten så man såg vem som svarat vad av intervju personerna.

När jag sedan förde in resultatet av intervjun använde jag mig av rubrikerna i resultat delen där jag sorterade in relevant svar under respektive rubrik. Jag började sedan läsa igenom de olika intervjusvaren under rubrikerna för att skriva ihop de till en berättande text.

5 Resultat

I resultatdelen har jag sammanfatta mina intervjuer i berättande text om vad intervju personernas uppfattningar kring specialpedagogik och hur de arbetar med barn i behov av stöd. Jag har valt att sammanfatta deras svar som jag ibland stärker med citat från de olika pedagogerna.

5.1 Bakgrund

Som jag tidigare angett är Lisa lärare i pre-primary och har varit verksam lärare sen 2002, Bruno hennes kollega är lärare i en årskurs 6 och har varit verksam lärare i 32 år. Lisa och Bruno arbetar på samma skola. Anna är lärare i en årskurs 3 och har varit verksam lärare sedan 2004, Magda hennes kollega är lärare i en årskurs 2 och har varit verksam lärare i 20 år. Bruno och Lisa är anställda på samma skola och Anna och Magda är anställda på samma skola.

5.2 Lärarnas tankar kring specialpedagogik och samhällets syn på barn i behov av stöd

Samtliga av mina intervjupersoner var eniga om att barn i behov av stöd är barn som behöver en anpassad undervisning. Lisa anser att specialundervisningen är en undervisning som man behöver ge extra uppmärksamhet. Magda menade på att specialundervisning är en undervisning som är anpassad till barn med speciella behov. Bruno ansåg att det även finns en grupp barn man ofta glömmer när man pratar kring barn i behov av stöd; ”En grupp vi oftast glömmer är det begåvade barnen, de behöver också en anpassad undervisning” (Bruno).

Alla intervjupersoner ansåg att samhällets syn på barn i behov av stöd inte var accepterande men att den sakta men säkert börjar bli mer accepterande. Lisa förklarade att man kan se det som att samhället har två olika synsätt att se på barn i behov av stöd.

Lisa menade att ”det är den gruppen av barn som är gravt handikappade och samhället ser ofta på dem som en förbannelse eller att det blivit missköta av sina föräldrar eller att föräldrarna har skadat barnet medans de låg i magen” (Lisa).

Lisa förklarade även att man fortfarande är rädd för institutionerna som tar hand om handikappade barn. Magda förklarade att man ”redan vid tidig ålder separerade dessa barn från de ”normala barnen”, man ville inte att de skulle leka med varandra” (Magda). Den andra och nya åsikten som börjar växa fram förklarade Lisa är att ”nu börjar man se på denna grupp barn mer positivt, man förstår att det inte är föräldrarnas önskan och att det fortfarande är Gud som har skapat barnet” (Lisa).

Bruno menade även på att det nu byggs skolor som är anpassade för dessa barn och att detta är ett tydligt tecken på att det blir mer vanligt med barn i behov av stöd och att man inte nu ser lika illa på dem som man gjorde förr. Anna anser dock att det beror på olika samhällen hur man ser på dessa barn men ”man börjar nu få mer kunskap om varför barn kan födas med handikapp, så nu börjar man uppskatta de barn man får” (Anna). Även om vi börjar acceptera de barn som är annorlunda så är det fortfarande så att ”vissa föräldrar låser in barnet om det får ett barn det är fel på, för de vill inte att andra ska se det för då är de rädda att de ska bli utfrysade från samhället” (Magda). Bruno förklarade att ”fast vi bygger dessa skolor som ska vara anpassade till barnen så finns det föräldrar som lämnar sina barn där och aldrig hämtar dem”. Trots detta menar Bruno ”blir de sakta en del av samhället och i samband med att barnkonventionen och Salamanca så kom det på papper att alla dessa barn har rätt till liv och utveckling, men även så utbildning. En förändring håller på att ske, men förändringar tar tid och det måste man också acceptera, men vi är på god väg” menar Bruno.

5.3 Utbildning och handledning för lärare inom specialundervisning

I lärarutbildningen i Kenya, läser man först två år för att få sitt certifikat, sedan läser man ytterligare två år för att få sin lärarexamen.

Lisa förklarade att under hennes första två år så fanns det ingen kurs om specialpedagogik men när hon läste till sin lärarexamen fanns det en kurs i specialpedagogik på utbildningen:

Jag tyckte den var intressant men nu tycker jag inte att det är så många barn som har speciella behov, jag har bara mött hyperaktiva barn och begåvande barn under tiden som jag har varit verksam här i skolan (Lisa).

Bruno förklarade att han också läst en introduktionskurs till specialpedagogik när han gick sin utbildning. Men den som läser till lärare förklarade Bruno, får en bredare kurs inom specialpedagogik. ”Regeringen har nu insett att man behöver mer kunskap inom detta område så de håller på att ändra så att lärarna på fältet skall få tillgång till vidareutbildning” (Bruno). Bruno berättade att denna vidareutbildning är sponsrad av andra länder, ”regeringen blir sponsrad av andra länder, bland annat Danmark och Storbritannien som har ett nära samarbete med Kenyas regering för att kunna vidareutbilda lärare inom detta område, vilket är jättebra tycker jag” (Bruno). Magda berättade att hon inte fick någon utbildningen inom detta område på sin lärarutbildning men att hon nu som verksamlärare får utbildning under skolloven.

Så när barnen är lediga från skolan får några av oss lärare åka iväg på utbildning. vi lärare får ett material som vi ska fördjupa oss i och sen åker vi iväg på utbildning och får kunskap om hur vi ska använda materialet (Magda).

Lisa förklarade att synen på specialundervisningen ändrades i samband med införandet av nya läroplaner, ”vi fick mer kunskap i hur vi ska kunna se barn som är i behov av stöd och hur vi ska kunna anpassa undervisningen till dem” (Lisa). På skolan där Lisa och Bruno är verksamma lärare förklarade Bruno att de har två representanter på skolan som representerar denna förändring som sker kring ett mer aktivt införande specialpedagogiken i skolan.

Dessa två representanter vi har åker i väg på olika utbildningar och kurser och sen i sin tur utbildar de oss övriga lärare på skolan om de som de har lärt sig, det är jättebra för dessa lärare finns på skolan så har jag ett barn som jag inte vet hur jag ska bemöta i undervisningen kan jag få stöttning av dem, vilket är skönt tycker jag (Bruno).

Anna berättade att hon upplevde att hon fick väldigt lite utbildning inom specialpedagogik och hur man ska bemöta dessa barn, hon önskar att man fick mer. Anna förklarade att i samband med införandet av barnkonventionen så började man reflektera kring hur man ska bemöta dessa barn som är svåra att få kontakt med:

Vi fick då tillsägelser om att vi inte får slå barnen, vilket vi har gjort i alla tider och rätt som det var skulle vi sluta slå, men vi fick ingen utbildning i hur vi skulle bemöta de bråkiga barnen i stället (Anna).

Magda och Anna berättade att de har en utbildad kurator på skolan där de arbetar. Kuratorns uppgift är bland annat att minska åga mot barnen. ”Det är bra att vi har en kurator på skolan för det är fortfarande många lärare som slår barnen när de inte uppför sig, men kurator ger oss råd hur vi kan göra i stället” (Magda).

Anna förklarade att hon inte slår barnen i sin klass men hon bär alltid med sig sin piska, ”jag slår inte barnen, men jag har med mig piskan, man kan säga att jag använder den mer i psykologiskt syfte, för när barnen ser piskan gör de som jag säger annars vet de vad som händer. Det är nästan som att beteende blivit betingat” (Anna).

Lisa och Bruno som är verksamma på samma skola och var båda enade i sina svar om att de kunde kontakta rektorn vid behov av stöd eller handledning.

Jag brukar först ta kontakt med våra två representanter inom detta område på skolan men om inte de vet vad jag ska göra brukar jag kontakta bedömningscentret, det är ett center dit barn åker för att till exempel bli utreda och få sina diagnoser satta, de som arbetar där kan även ge råd till både lärare och föräldrar. Men det handlar mycket om att ta eget initiativ om man vill få stöd och handledning, så det är upp till varje lärare (Bruno).

Anna och Magda är verksamma lärare på samma skola och de var eniga i sina intervjuer om att de inte får något stöd eller handledning på skolan. Men Magda berättade att det är ju nu på senare tid man har börjat arbeta så aktivt med specialpedagogik.

Det är ju fortfarande nytt för oss att dessa barn som behöver extra stöd är kvar i den vanliga skolan, förut skickades de direkt till specialskolor eller så gick det inte alls i skolan, men nu när vi är med i barnkonventionen har ju alla rätt till utbildning (Magda).

5.4 Att möta barns behov

Att se varje barn i klassen är inte lätt då det kan vara upp till fyrtio barn i varje klass menar Bruno. Lisa försöker att efter varje aktivitet med barnen se hur varje barn ligger till genom att gå igenom deras skrivhäften men även observera hur de deltar i praktiska övningar.

Anna anser att hon möter barnets behov genom att ”försöka ge dem uppgifter som är anpassade utifrån hur duktiga de är, samtidigt som jag hela tiden försöker sitta med eleverna en och en och se hur de arbetar. Men med så många barn som finns i min klass är det svårt att hinna med och alla barn behöver olika hjälp” (Anna).

Alla intervjupersoner var eniga om att de alla hade en eller två i sin klass som behövde extra stöd i undervisningen. Lisa förklarar att det kan vara svårt att se vilka barn som är i behov av stöd i undervisningen, ”jag brukar försöka se hur barnen arbetar, oftast är hyperaktiva barn alltid klara först, och de upplever ofta att uppgiften är för lätt för dem” (Lisa).

Bruno berättade att det finns ju alltid några i klassen som lär sig lite långsammare;

De barnen finns ju alltid, men på vår skola har vi tur att lärarna som arbetar i förskoleklassen har erbjudit sig att hjälpa dessa elever efter skolan, så hos dem får de hjälp att läsa snabbare, eller räkna så att det ska kunna arbeta i samma tempo som de övriga i sin klass (Bruno).

Både Bruno, Anna och Magda talar om bedömningscenter dit man kan skicka barnen på utredning. Bruno förklarade även att det är bedömningscentrat som avgör vad barnet behöver för hjälp och om barnet bör byta skola. Anna förklarade att man genom att man skickar barnen till bedömningscentrat så blir de utreda;

Jag som lärare får reda på om barnet behöver extra stöd i klassen och även vad för stöd jag kan ge barnet, till exempel att sätta mål tillsammans med barnet som de ska arbeta mot och tillslut uppnå (Anna).

Magda berättar även att föräldrarna kan få hjälp på bedömningscentrat om hur de ska hantera sitt barn hemma. Magda förklarar vidare att föräldrarna har rätt att säga nej om de inte vill att deras barn ska byta skola, ”om så är fallet får jag som barnets lärare göra mitt bästa för att barnet ska lära sig utifrån sina egna förutsättningar” (Magda). Lisa anser att det är viktigt att sträva efter att varje barn blir självständigt, ”att jag som lärare visar att jag uppskattar det som barnet har presterat och att jag visar det för barnet” (Lisa).

Samtliga av intervjupersonerna var eniga om att det inte är obligatoriskt att utvärdera det extra stöd man ger barnet för att se om stödet möter barnets behov. Lisa berättade att hon oftast utvärderar deras arbete efter varje aktivitet, ”genom att alltid kolla på barnets arbete som de gör i klassen ser jag vilken nivå de arbetar på och om jag gett dem extra stöd kan jag se om det stödet har hjälpt dem” (Lisa). Bruno berättade även att han ser om barnets behov är bemötta genom att observera deras arbete i klassen liksom även deras sociala färdigheter.

Bruno förklarade att på grund av att klasserna är så stora så brukar han även samla in barnens arbetsböcker varje dag för att kunna se hur det går för varje barn i klassen. Anna förklarade att hon brukar ge barnen kortsiktiga mål att uppnå;

Jag brukar formulera lättare mål för barnen att arbeta mot, är det någon som inte hänger med i klassens tempo, kan man ibland få ta material från de lägre klasserna, kanske 1:an eller 2:an för att kunna se på vilken nivå barnet befinner sig (Anna).

Magda använder sig av en liknande metod som Anna men hon observerar även noga hur barnet presterar;

Jag kollar inte bara på hur barnet presterar med skolarbetet utan även hur de integrerar socialt i klassen och på rasten, leker barnet själv eller med andra och kan det slutföra uppgifter jag ger dem eller lämna in läxor i tid. Det är viktigt att observera en helhet (Magda).

Samtliga av intervjupersoner tog någonstans i intervjun upp barnkonventionen, att barnen har rätt till skolgång och under intervjun ifrågasatte jag om detta verkligen uppnås. Bruno förklarade att detta är en mycket bred fråga att besvara, ”vi har som mål att alla barn ska vara inskrivna i skolan 2015” (Bruno). Men Bruno menade att detta går mycket sakta ”de går fortfarande barn på gatorna, och det finns fortfarande föräldrarna som håller sina barn hemma för att arbeta” (Bruno). Lisa berättade att i en stor familj skickar man oftast de äldsta barnen till skolan och det ska helst vara en son. Men regeringen försöker att ändra på detta förklarar Anna, ”2003 blev det gratis att gå i skolan och man kunde då se att klasserna växte” (Anna). Bruno berättar att åldrarna på barnen i klasserna varierar då man har fångat upp barn som inte har fått någon utbildning alls och då får de börja i årskurs 1 fast de egentligen kanske ska gå i årskurs 5. Lisa berättar att i de små städerna spelar även traditionerna en stor roll, flickor ska bli utbildade i hemmet och inte akademiskt. Bruno menar också att Kenya är ett stort land och många byar lever fortfarande kvar i det gamla och är inte lika välutvecklat som de större städerna och detta gör också att alla barn inte får rätt till sin utbildning. Anna anser också att det handlar mycket om föräldrarnas okunskap kring skolan och syftet med en utbildning, ”föräldrarna ser inte behovet av att deras barn ska ha en utbildning, när de kan arbeta hemma” (Anna). Om ett barn inte uppnått målen i ämnena berättar Anna så är det vanligt att föräldrarna slutar skicka deras barn till skolan. Lisa och Anna anser båda att det spelar en stor roll om barnet gått i förskoleklassen eller inte, ”vissa barn kommer direkt till årskurs 1 och kan betydligt mindre i jämförelse med de barn som gått i förskoleklass” (Lisa).

Anna och Lisa tycker båda att regeringen borde göra förskoleklassen gratis, ”det är förskoleklassen som lägger själva grunden för lärandet och genom att göra den gratis tror jag att man skulle fånga upp fler barn till att gå i skolan” (Anna).

Magda menar att det är nästintill omöjligt att möta varje barns behov, då barnen inte får sina grundläggande behov tillfredställda, ”vissa av barnen kommer hit hungriga eller sjuka och man kan inte lära sig saker när man är hungrig eller sjuk, det går bara inte” (Magda).

Magda berättade att en del av barnen inte får mat hemma eller den sömn som de behöver så ibland händer det att de kan somnar på lektionen. Samtliga av intervjupersonerna var enade om att vi först och främst måste se så att barnen får sina grundläggande behov tillfredställda innan skolan kan tillfredställa barnens behov i skolan. Lisa förklarade att förändring tar tid, ”vi är på god väg men vi måste acceptera att förändring tar tid och vi måste tillåta den att ta tid” (Lisa).

5.5 Sammanfattning av resultat

Resultatet visade att synen på barn i behov av stöd är på väg att förändras och denna grupp är på väg att bli mer accepterande samhället. Samtliga av intervjupersonerna var även eniga om att arbetet kring specialpedagogik är under utveckling, men att man måste låta förändringen ta sin tid. Samtliga av de intervjuade lärarna medger att de har för lite kunskap kring hur man skall bemöta dessa barn i klassen. De anser att denna brist på kunskap kan bland annat förklaras genom att de inte fick tillräckligt med undervisning inom detta område under sin lärarutbildning. Samtliga av intervjupersonerna var eniga i att det är svårt att möta barns behov i skolan när det inte får sina grundläggande behov tillfredställda, såsom mat, sömn och medicin. Lärarna förklarade även att det är mycket upp till dem som enskilda lärare när det handlar om att ge barnet extra stöd i klassen eller att remittera dem vidare för utredning. Lärarna var också eniga om att de som lärare får väldigt lite stöttning samt utbildning inom detta område.

6 Avslutande diskussion

I detta kapitel kommer en diskussion av studiens resultat och tidigare forskning på området att föras. Kapitlet börjar med en reflektion över metodvalet. Syfte med denna studie var att studera, analysera och beskriva hur lärare i den kenyanska skolan bemöter elever i behov av särskilt stöd, vilken handledning lärarna erbjuds på skolan, samt vilken syn lärare har på elever som är i behov av särskilt stöd.

6.1 Metoddiskussion

Jag valde att göra kvalitativa intervjuer. Genom att göra intervjuer fick jag ta del av lärarnas egna uppfattningar, samt deras reflektioner kring bemötande av barn i behov av stöd. Jag upplevde att min struktur på kvalitativa intervjuerna gav pedagogerna ett utrymme att svara genom att jag inte styrde deras svar, utan de fick med egna ord beskriva vad det tyckte och tänkte. Jag valde att spela in mina intervjuer med hjälp av en diktafon så att jag sedan kunde transkribera och översätta till svenska i min egen takt. Detta upplevde jag var av stor hjälp, då jag inte genomförde intervjuerna på mitt modersmål och inte kunde föra anteckningar i samma tempo på engelska. Nackdelen med att spela in intervjuerna var att jag kunde observera att samtliga av intervjupersonerna tystnade och blev något tillbakadragna när jag satte igång diktafonen. En av mina reflektioner är därför att det kanske hade varit annorlunda om jag inte hade använt mig av en diktafon under intervjuerna. Det är möjligt att intervjupersonernas svar då hade blivit längre.

Jag valde att dela ut mina intervjufrågor till respektive intervjuperson dagen innan intervjun skulle genomföras. Detta gjorde jag för att jag ville att intervjupersonerna skulle få chansen till att förbereda sig, samt läsa igenom frågorna och se om de förstod dem. Detta upplevde jag var till en stor fördel både för mig samt intervjupersonerna då det var förberedda vid intervjun med anteckningar och material. Kan hända att detta medförde att en del av frågorna inte var besvarade utifrån dem själva och vad de tyckte utan vad eventuell litteratur samt styrdokument sa om frågan. Jag skulle kanske ha varit ännu tydligare med att berätta för mina intervjupersoner att det inte finns något rätt eller fel svar på mina frågor, utan att jag är bara var intresserad utav att höra vad de tycker och tänker utifrån dem själva. Jag upplevde det som väldigt lärorikt för mig själv och min utveckling att genomför intervjuerna.

Genom mina intervjuer med de olika lärarna samt inläsning av litteratur och forskning har jag verkligen samlat på mig en kunskap, inte bara kring mina frågeställningar utan även generellt om Afrika som världsdel och de olika kulturer och traditioner som spelar en så stor roll. Jag har även fått ta del av ett helt annat levnadssätt och andra förutsättningar att undervisa på, vilket jag kommer att ta med mig i min blivande yrkesroll som pedagog.

6.2 Resultatdiskussion

I följande del förs en diskussion utifrån resultatet från litteraturgenomgången samt intervjupersonerna. I nedanstående resultatdiskussion redovisar jag inte hela intervjuerna utan jag har gjort ett urval. I bearbetningen av intervjuerna insåg jag att en del pedagoger gav mer utförliga svar än andra. På en del av frågorna gav pedagogerna liknade svar och jag har då i nedanstående del valt att använda mig utav de svar som var mest givande och tilltalande. Detta resulterar i att en del pedagogers svar är mer frekventa än andras.

6.2.1 Barn i behov av stöd

Enligt Ndani (2009) är barn i behov stöd de barn med särskilda behov som grundläggande avviker från de genomsnittliga eller de normala i mentala, fysiska, sociala och emotionella egenskaper. En av intervjupersonerna nämner även att barn i behov av stöd kan vara de begåvade barnen, det är oftast en grupp som man glömmer, man ser först till de barn som inte uppfyller kraven. Jag hade inte tidigare tänkte på de begåvade barnen som barn i behov av stöd, men de kräver ju också stöd till att få sina behov tillgodosedda. Samtliga av intervjupersonerna såg främst till de barn som inte uppfyller kraven som de barn som behöver extra stöd i undervisningen. Jag kunde märka att när jag genomförde intervjuerna var inte alla lärare insatta i vad som kategoriserade denna grupp. Till en början var det som att de beskriver dem som bråkiga och att de var barnen som inte ville lära sig. De intervjuade lärarna var även eniga om att detta kunde ligga till grund i att samtliga av dem kände att de hade för lite kunskap om denna grupp av barn. En av lärarna berättade att de får en introduktion om barn i behov av stöd när de läser till lärare men de får ingen kunskap i hur man sedan skall bemöta dem praktiskt.

Synen på barn i behov av stöd förklarade samtliga av intervjupersonerna har ändrast. Till en början fick inte denna grupp synas och man såg det som en förbannelse att få ett handikappat barn. De intervjuade var enade om att denna syn börjar ändras till att denna grupp av barn blir mer accepterande och att man inte lägger felet hos föräldrarna.

Jag tror att detta kan bero på att Kenya som land är så stort så kunskap kring barn i behov av stöd inte når till alla små byar. För många är det som är annorlunda eller avvikande något skrämmande. Men som samtliga av intervjupersonerna sa att en förändring tar tid och det måste vi acceptera. En av de intervjuade förklarade även att kulturen och traditionen spelar en stor roll i landet och detta gör det också svårt att ändra synen på denna grupp av barn. Jag kan förstå detta resonemang, då vi i vår kultur med våra traditioner har kommit längre i synen på barn i behov av stöd.

Enligt Kenya Institute of Education (2008) kom inkluderad undervisning på tal i samband med Salamanca deklARATIONEN, ”...inclusive education gained more recognition after the Salamanca statement and framework for action which was adopted in the World conference on special needs education in 1994” (Kenya Institute of Education, s141, 2008). Samtliga av intervjupersonerna ansåg även att det var under 1990 talet som specialpedagogiken började komma i Kenya. En av intervju personerna berättade att det var först vid 1997 som man kunde börja gå kurser inom det specialpedagogiska området. I samband med denna förändring började man släppa in denna grupp barn i samhället men framförallt i skolan förklarar en av intervjupersonerna. Under tiden som jag genomförde intervjuerna kunde jag märka att Salamanca deklARATIONEN samt barnkonventionen har haft en stor påverkan på skolan och lärarna, plötsligt hade *alla* barn rätt till utbildning.

6.2.2 Det är en mänsklig rättighet

Att ett barn har rättigheter, trodde jag var självklart, rättighet till mat, vila och skydd men jag upptäckte snart att detta inte var en självklarhet i Kenya. Den första deklARATIONEN eller internationella dokument som tog upp barns rättigheter är känd som deklARATIONEN av Genève. Den stiftades 1924 och var det första internationella dokument som behandlade barns rättigheter, dokumentets huvudsakliga syfte menar Thelander (2009) var att skydda barnet. När jag genomförde mina intervjuer med lärarna på skolorna, ställde jag dem fråga om de tror att varje barn får rätt till utbildning samt får sina behov tillgodosedda i utbildningen. Samtliga av mina intervjupersoner upplevde detta som en mycket bred fråga att besvara.

En av intervjupersonerna förklarade att Kenya har som mål att alla barn vid år 2015 ska gå i skolan. Jag blev oerhört förvånad över hur stora klasserna i Kenya var. Det kunde vara upp mot femtio barn i varje klass och hur kan man då se till varje barns behov.

En av intervjupersonerna berättade att i samband med införandet av gratis skolgång 2003 så dubblades klasserna i antal. Men som jag tidigare nämnt lever många i Kenya fortfarande kvar i traditioner och därför skickas det inte så många flickor till skolan, de ska istället utbilda sig i hemmet. Samtliga av intervjupersonerna berättade även att de finns en okunskap hos föräldrarna när det gäller utbildning rent generellt och därför behåller många sina barn hemma för att de ska arbeta.

När jag var på skolan i Nakuru så upplevde jag att klasserna var väldigt åldersblandade. Detta berodde på, förklarade en av de intervjuade, att man har fångat upp barn som inte har fått någon tidigare utbildning så därför får de börja i årskurs ett fast det egentligen kanske skulle gått i årskurs fem rent åldersmässigt. Till detta ställde jag mig lite frågande då Kenyan Institute of Education (2008) hävdar att de arbetar med en inkluderande undervisning i skolorna, men om de nu gör det borde man inte då kunna inkludera barnet oavsett ålder i sin årskurs trots brist på kunskapen i vissa områden. Dock anser Ndani (2009) att man i Kenya arbetar med att integrera barn i behov av stöd i vanliga klasser då de tidigare tillhört specialskolor men att denna integration inte tillgodoser behoven hos dessa elever. Samtliga av mina intervjupersoner ansåg att det inte går att tillfredställa barns behov i skolan. De menade på att barnen kommer till skolan, trötta, hungriga och sjuka och då är det en omöjlighet att kunna möta barnets behov i undervisningen när inte deras grundläggande behov tillfredställs. I Salamancadeklarationen redogör Unesco om sitt arbete kring inkludering, de redogör för begreppet inkludering som ett synsätt som skolan skall ha. Ett synsätt där man möter alla elevers skiftande behov och detta gör man genom att ge dem lika möjligheter till lärande samt en likvärdig kommunikation som andra i samhället (Svenska Unescorådet, 2006).

Kenya är ett stort land med en stor folkmängd, att kunna sträva efter att barns rättigheter efterföljs kan enligt mig verka omöjligt. Mängden gatubarn som jag stötte på under min vistelse gå inte att räkna på handens fem fingrar, antalet barn i skolan som var föräldralösa var i stort sett 50 % av eleverna på skolan. Dock glädde det mig att se den kämparglöd som fanns hos de intervjupersoner som deltog i min studie.

Det var alla motiverade och positiva till att fler barn kommer att börja skolan samt att barn med speciella behov är på väg att bli en accepterad del av samhället och kanske även snart i landet som stort.

6.2.3 Lärarens roll i den Kenyanska skolan

Mitt första intryck av lärarna i den kenyanska skolan som jag vistades i var att eleverna hade en enorm respekt för sina lärare. Men denna respekt bars inte upp utav läraren utan respekten fanns i de piskor och gummislangar som samtliga av lärarna på skolan bar med sig. Alla intervjupersonerna kände att det hade för lite kunskap om hur man uppfostrar eleverna utan att slå dem. Man har under en lång tid straffat eleverna genom att slå dem och helt plötsligt blir det en lag att man inte får det. Lärarna fick då ingen utbildning i vad de kan göra i stället. En av intervjupersonerna berättade att regeringen i Kenya nu har insett att man behöver mer kunskap inom specialpedagogik samt bemötandet av de elever som är krävande och i behov av stöd. Man har inte råd att skicka alla lärare på utbildning utan oftast så skickas två representanter från varje skola och de får sedan i sin tur vidareutbilda de övriga lärarna på skolan. En av intervju personerna förklarade att i samband med att de gick med i barnkonventionen, började det även att finns kuratorer på skolorna för att hindra lärarna att aga eleverna. Samtliga av intervju personerna var enade om att de inte slår barnen utan att de bär en piska med sig i ett mer psykologiskt syfte.

När jag vistades i skolan och genomförde mina intervjuer så kände jag personligen att kunskapen kring specialpedagogik inte var så bred. Jag upplevde att lärarnas syn på specialpedagogiken var inom det kategoriska perspektivet. De anser att problemen finns hos eleven själv. Persson (2007) anser att specialpedagogikens tradition har sitt ursprung i det kategoriska perspektivet. Jag tror att bristen på kunskap inom specialpedagogiken gör det lätt för lärarna att lägga problemet hos eleven, man vet inget annat. Man har heller inte kommit så långt som i Sverige att man börjar se att problem hos en elev kan vara mer miljöorienterat. Istället handlar det om att elevens svårigheter inte ska ligga i fokus utan att man analyserar svårigheterna utifrån ett miljö relaterat perspektiv istället för att elevens svårigheter ligger i fokus. Men som en av intervjupersonerna sa, ”förändring tar tid och det måste vi acceptera” (Bruno). Jag upplevde att skolan jag vistades i är på god väg med arbetet kring att möta alla elever samt ge stöd till dem som behöver.

Jag blev även djupt imponerad utav lärarnas förmåga att utan medel kunna bedriva en undervisning som blev en effektiv inlärningsituation. Jag reflekterade över alla hjälpmedel som vi som lärare har att tillgå i Sverige och jag tror det finns en risk att vi lägger för mycket tilltro i de olika hjälpmedlen än till oss själva som pedagoger.

Klassrummen i Kenya där jag vistades var endast utrustade med en svart griffeltavla inget annat. Lärarna kunde under dessa förhållanden lyckas fånga eleverna med hjälp av att använda sig själva genom, dans, sång, gester. Jag blev kort sagt imponerad. Detta är något som jag hoppas att jag själv kommer att ta med mig, att kunna undervisa utan att det krävs hjälpmedel av olika slag, utan att undervisa i tilltron till min roll som pedagog. Jag tror verkligen på att man ska följa med i utvecklingen och inte göra skola till en institution med stängda dörrar där man stänger ute utvecklingen men materialet och hjälpmedlet får inte bli ett substitut för pedagogerna.

6.3 Förslag till vidare forskning

Jag tycker att det hade varit spännande att genomföra en större studie där man genomförde intervjuer samt observationer. Man kan alltid säga en sak och göra en annan. Det skulle vara intressant att genomföra flera intervjuer med lärare från flera olika skolor runt om i Kenya och inte bara från en stad. Men även genomföra en studie där man intervjuar eleverna om hur de tycker att de blir bemöta och om de upplever att de får sina behov tillgodosedda i undervisningen.

7 REFERENSLISTA

- Asmervik, S. Ogden, T. Rygvold, A-L. (RED.) (2001). *Barn med behov av särskilt stöd*. (3:e uppl.) Lund: Studentlitteratur
- Backman, J. (2011) *Rapporter och uppsatser*. (2: e uppl.) Lund: Studentlitteratur
- Emanuelsson, I. Persson, B. Rosenqvist, J. (2001). *Forskning inom det specialpedagogiska området en kunskapsöversikt*. Stockholm: Skolverket
- Gillham, B. (2008) *Forskningsintervju – Tekniker och genomförande*. Lund: Studentlitteratur
- Jacobsen, Krag, J. (1993) *Intervju – Konsten att lyssna och fråga*. Lund: Studentlitteratur
- Levine, Mel. (1994) *Educational Care*. Cambridge, MA: Educators Publishing Service
- Skollagen. (2011). *Lärarens handbok: Skollag, läroplaner, yrkesetiska principer, FN: s barnkonvention*. Lund: Studentlitteratur
- Ministry of Education. (2008). *Handbook For Early Childhood Development Education Syllabus*. Nairobi: Kenya Institute of Education
- Ministry of Education. (2009). *Primary Education, Social Studies Syllabus*. Nairobi: Kenya Institute of Education
- Ndani, M. (2009) *Child Rights and Child Protection*. Sasa Sema Publishers: Nairobi, Kenya
- Nilholm, C. (2007) *Perspektiv på specialpedagogik*. Lund: Studentlitteratur
- Patel, R. & Davidson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. (3:e uppl.) Lund: Studentlitteratur
- Persson, B. (2007). *Elevers olikheter och specialpedagogisk kunskap*. Stockholm: Liber
- SIOS – Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige. (2004). *Vi är alla unika och ändå mer lika än vi tror – En bok om funktionshinder, etnicitet och bemötande*. Karlshamn: SIOS

Svenska Unescorådet (2006). *Salamanca deklARATIONEN och Salamanca + 10*. Stockholm:

Svenska Unescorådet

Theacher Development (SbTD) (2001). *Teaching and Learning in the Primary Classroom*.

Core Module. SPRED, School based. Nairobi: Ministry of Education, Science and Technology

Thelander, N. (2009). "We are all the same but"- Kenyan and Swedish school children's views on children's rights (Karlstad University Studies nr. 2009:39). Karlstad: Karlstads universitet

Vetenskapsrådet, (u.å.). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. [Elektronisk version] Stockholm: Vetenskapsrådet

BILAGA

Interview Questions

Male: Female: Age:

1. Can you in a few words describe your training course for becoming a teacher?
2. Did you get education at your teaching program concerning children with special needs?
  - How did you find it?
  - Was it enough?
3. When did the work on special education start in Kenya?
4. What is special education for you?
5. How do you feel society views on children in need of special education?
6. How many children do you have in your class? Is this a consistent number or are the children coming and going?
  - How many boys, girls?
  - What age are they?
7. Is there anyone in your class that has special needs or needs some extra support?

If yes:
  - How is there needs assets? How did you find out that they needed extra support?
8. How do you as a teacher meet the child's needs? What kind of support are they offered?
9. How do you evaluate the extra support that the children are giving? To see if the support is meeting their needs?
10. Do you as a teacher get any support or supervision ion how to meet these children?
11. In the United Nations; child convention it says that every child has their rights to education, do you think that every child gets their needs meet in their education?

Thank you for cooperating with me!

Yours sincerely Edith Gustafsson

BILAGA

Good Day!

My name is Edith Gustafsson and I am 23 years old. I come from a small town in Sweden called Skövde. Since three years back I have lived in Karlstad. In Karlstad I study at University to be a preschool teacher, with focus on children in need of special education. I am where happy to get this opportunity to come and visit your country and attend your school.

During my visit in Kenya I will be writing my essay. My essay is going to be about how the Kenyan school meets children who are in need of special education. If possible I would like to attend a school with children in age groups 4-7 years old. Because that will be the age groups I'll be working with in Sweden. It would also be interesting for me to do a comparison. I also hope it will be possible for me to do interviews and observations with both teachers and children, during my visit in the school which can help me get a good base for my essay.

My friends and I are very looking forward to come to Kenya. I am also very happy that I got this opportunity to do this travel. It's going to be very interesting to see your culture and be a part of it during my stay in Kenya.

Hope to see you all soon, I can't wait to meet up with you all!

Best regards Edith Gustafsson

